

**Ψήφισμα του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης
σχετικά με τη συμφωνία για την επιστροφή 161 αρχαίων αντικειμένων
από τις ΗΠΑ**

Το τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης εκφράζει τον βαθύτατο προβληματισμό του για την κύρωση συμφωνίας από την ελληνική βουλή στις 8/9/2022 μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης και του Ινστιτούτου Αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού με έδρα το Ντέλαγουερ των ΗΠΑ, προκειμένου να περιέλθει στη κυριότητα του ελληνικού δημόσιου η ιδιωτική συλλογή αρχαίων του αμερικανού πολίτη Λέοναρντ Στερν (161 αντικείμενα, κυρίως ειδώλια του κυκλαδικού πολιτισμού της 3^{ης} π.Χ. χιλιετίας).

Σύμφωνα με το σχετικό νομοσχέδιο, το ελληνικό κράτος διατηρεί την κυριότητα της ιδιωτικής συλλογής, ωστόσο η κατοχή τους παραμένει στη δικαιοδοσία του προαναφερθέντος Ινστιτούτου και τα αντικείμενα θα φυλάσσονται στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Με την παρέλευση 25ετίας το 2049, και αφού θα έχουν εκτεθεί στην Ελλάδα 60 αντικείμενα επί συνόλου 161, το ελληνικό κράτος μπορεί να παρατείνει την παραμονή τους στη Νέα Υόρκη για επιπλέον 25 χρόνια ή να την διακόψει, οπότε το σύνολο της συλλογής θα κατέλθει στην Ελλάδα. Στην τελευταία περίπτωση το ελληνικό δημόσιο υποχρεούται να αποστείλει 122 κυκλαδικές αρχαιότητες από ελληνικά μουσεία (αδιευκρίνιστο ποια) για 25 χρόνια ως το 2073.

Αυτή η καινοφανής εκ μέρους του ελληνικού κράτους πρακτική διαχείρισης προϊόντων αρχαιοκαπηλίας που βρίσκονται εκτός ελληνικής επικράτειας αποτελεί θεαματική μεταστροφή της σχετικής πολιτικής του. Δεν είναι σαφές, εν πρώτοις, αν αρμόδιος επιστήμονας έχει εξετάσει το σύνολο της συλλογής, ώστε να αποφανθεί αν πρόκειται για γνήσια ή κίβδηλα αντικείμενα, ως είθισται. Η εξέταση της συλλογής και των πιστοποιητικών προέλευσης των αντικειμένων, και η συνακόλουθη εκτίμηση επί της γνησιότητάς τους θα βοηθούσαν οπωσδήποτε να κριθεί η σκοπιμότητα και οι πιθανότητες επιτυχίας της διεκδίκησης δια της νομικής οδού, η οποία φαίνεται να απεμπολήθηκε οικειοθελώς. Καινοφανής είναι επίσης η παραχώρηση της κατοχής των αρχαιοτήτων σε ένα Ινστιτούτο, στο ΔΣ του οποίου συμμετέχουν ο γιος του συλλέκτη, ο οικονομικός διευθυντής εταιρείας συμφερόντων του συλλέκτη, εκπρόσωπος του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, αλλά ουδείς εκπρόσωπος του ελληνικού κράτους.

Τα παραπάνω συνιστούν τις αιτίες του προβληματισμού μας σχετικά με το σκεπτικό της ίδιας της συμφωνίας, αλλά και την ωφέλεια της, καθώς ο τελικός απολογισμός δείχνει να λειτουργεί συντριπτικά υπέρ του ιδιώτη αμερικανού συλλέκτη. Καλούμε τους αρμόδιους φορείς και την πολιτεία να επανεξετάσουν τη στάση τους, η οποία δημιουργεί ένα δυνητικά επικίνδυνο προηγούμενο όσον αφορά στη στάση του ελληνικού κράτους απέναντι στη διεκδίκηση ελληνικών αρχαιοτήτων που έχουν εξαχθεί παράνομα από τη χώρα.